

УДК 378.1 (73) (043.2)

Макеєва О. М., старший викладач,
Філюшина А. С., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ

ЯКІСТЬ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД США

Юридична професія – це соціально впливова, престижна, самоврядна, масова і прибуткова професія. У цьому контексті зростає значення вивчення специфіки організації та функціонування системи професійної підготовки юристів провідних країн світу, і США зокрема. Правова традиція та правова система, зокрема, провідне значення суду в США істотно вплинули на формування традицій юридичної професії та освіти в цій країні.

Вивченням загальних основ професійної підготовки і становлення особистості, особливостей професійної юридичної діяльності займалися С. Алексєєв, О. Бандурка, І. Бенедик, П. Біленчук, М. Васильєва, В. Васильєв, В. Горшенєв, С. Гусарєв, А. Жалінський, А. Кобліков, С. Микитюк, О. Скакун, С. Сливка, О. Тихомиров, Н. Чабан, які висвітлили морально-етичні, деонтологічні, культурологічні, психологічні, педагогічні, порівняльно-правові, історичні аспекти юридичної діяльності. Юридична освіта в США розглядається в працях як зарубіжних та і вітчизняних науковців, таких як: М. Барщевський, В. Бігун, О. Бойко, О. Костомарова, Роберта У. Гордона, Дж. Глазер-Раймо, Дж. Брайан, Д. Кенеді, Р. Гренфілд та ін.

Головною складовою юридичної освіти в США, починаючи з середини ХІХ ст., є правнича школа. Цей інститут, як організаційно складніша форма, прийшовши на зміну інституту «учнівства» (по суті, підготовка фахівця на виробництві), став професійним форумом юристів, в якому в дусі співробітництва старше покоління формує нове покоління правників. Утвердженню інституту сприяло задоволення потреби в системній підготовці юриста, зокрема, до кваліфікаційного іспиту, а відтак, і практики права. Завдання правничої школи – навчити випускника «думати, як юрист», сприяти виробленню професійних навичок (зокрема, за допомогою відповідної методики), щоб підготувати його до практики права.

Світовий досвід показує, що для підготовки висококваліфікованого юриста необхідно забезпечити системне викладання 32-35 професійно значущих дисциплін, що становить приблизно дві третини загального часу навчання. Розглядаючи професійну юридичну підготовку в університетах США, слід підкреслити, що юридична освіта є другою вищою освітою. Вступивши, до юридичного університету (коледжу), студент може отримати освітньо-кваліфікаційний рівень Juris Doctor (JD – Доктор юриспруденції) – професійна освіта у сфері закону або Master of Law (LLM – Магістр права) – додаткова юридична освіта. Ступінь Доктора юриспруденції в США отримують після

3 років денного навчання та 4 років заочного навчання у юридичному навчальному закладі. Головним завданням цієї освіти є надання професійного навчання для майбутніх юристів. Цей ступінь необхідний для отримання ліцензії на адвокатську та юридичну практику [1].

Характерною формою навчання в юридичних навчальних закладах США є практичні заняття з використанням кейс-методу, проблемного методу та «сократівського» методу. Як зазначає В. Бігун, кейс-метод полягає в опануванні права шляхом вивчення судових справ чи ситуацій. Цей метод не є чимось інноваційним для української системи підготовки. Але його застосування у поєднанні з «сократівським» методом, робить його дійсно особливим. «Сократівський» метод – основний дидактичний метод викладання права в США. «Сократівський» метод – це метод діалогу наставника і студента шляхом постановки питань і пошуку на них відповідей, внаслідок чого відбувається процес народження знань, а не просто їх передачі, як це зазвичай відбувається під час лекційних занять [2, с. 69-70].

Основна цінність методики полягає у наступному: поєднання права та фактичних ситуацій, що сприяє запам'ятовуванню та розвитку вміння аргументації; сприяє розвитку правового мислення; надає можливість самостійного розкриття певних правових принципів, чинників, що стали причиною того чи іншого судового рішення. Проблемний метод є не менш цікавим, завдяки йому студенти вивчають право шляхом розгляду і розв'язання правових задач. Велике значення у вищих юридичних навчальних закладах приділяється практиці.

У США випускник не є юристом. Щоб стати юристом, недостатньо отримати диплом правничої школи; потрібно одержати ліцензію на «практику права» (practice of law) від спеціальної профорганізації юрисдикції – суду чи бару (bar).

Отже, американська юридична освіта є надзвичайно селективною, короткотерміною, дорогою, однак ефективною та орієнтованою на індивідуальні потреби студентів. Акцентуючи увагу на розвитку аналітичних умінь і навичок, вона розглядає матеріальне право в процесуальному контексті, заохочує як студентів, так і викладачів до високих показників у високо конкурентному середовищі, вимагає від студента бажання наполегливо працювати, ґрунтується на тих припущеннях, що конкуренція між правничими школами є здоровим явищем, яке сприяє вдосконаленню юридичної освіти як засади юридичної професійності. Певні аспекти досвіду американської системи юридичної освіти може стати корисним і для України, Однак це не означає, що підходи до вирішення вітчизняних проблем можна знайти в системі правової освіти США.

Література

1. Куковська Т. С. Основні форми і методи професійної підготовки в юридичних навчальних закладах США / Т. С. Куковська [Електронний ресурс]. –

2. Бігун В. С. Юридична професія та освіта. Досвід США у порівняльній перспективі / В. С. Бігун. – К. : Видавнича організація «Юстініан», 2006. – 272 с.

УДК 001.895(043.2)

Мамотенко Д. Ю., к.е.н., доцент,
Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя

СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Однією з причин недостатнього економічного зростання в Україні є практично повна відсутність інноваційно-інвестиційної активності в країні та покращень інвестиційного клімату. Це зумовлене тим, що інновації, які раніше здійснювалися за рахунок централізованих джерел, звелися до вельми малої величини. Кризовий стан економіки, розлад фінансово-кредитної системи, інфляція, гостра напруженість суспільного життя призводять до прийняття, в першу чергу, заходів тимчасового характеру.

Держава не може не втручатися в інноваційні процеси, тому що своєчасне і активне використання досягнень науково-технічної революції дозволяє країні розвиватися прискореними темпами і швидко зайняти високе соціально-економічне, політичне та військове положення у світі. Це підтверджує той факт, що держави з розвинутими ринковими відносинами приділяють велику увагу питанням глобального, перспективного розвитку, проводячи ретельний аналіз напрямків і темпів технічного розвитку, вибору пріоритетних сфер інвестиційно-інноваційної діяльності; ініціювання інноваційних програм тощо. Державні заходи впливу гармонічно доповнюють ринкові механізми. При слабкому «внутрішньому» стимулюванні інновацій, яке поки що є специфікою і однією з основних особливостей нашого економічного життя на мікрорівні, необхідно протягом певного часу підтримувати підвищену увагу держави до нововведень.

Всесвітній економічний форум (ВЕФ) опублікував результати 2014 року Глобального рейтингу конкурентоспроможності країн. Фахівці ВЕФ аналізували інфраструктуру, ефективність ринків товарів і праці, якість утворення й охорони здоров'я, макроекономічну обстановку в країні, інновації, розвиток фінансового ринку й інші показники.

Самою конкурентоспроможною країною миру стала Швейцарія, випередивши по цьому показнику США, які опустилися на 2-е місце через «ослаблення фінансових ринків і макроекономічної стабільності». У п'ятірку лідерів входять також Сінгапур, Швеція й Данія. У першій десятці як і раніше переважають європейські країни, туди потрапили Фінляндія (6), Німеччина (7) і Нідерланди (10). Японія (8) і Канада (9) поліпшили свої позиції в порівнянні